

Zapraszamy do zapoznania się z warsztatami oferowanymi przez Stowarzyszenie Pracownia Etnograficzna!

Etnografia Polski – regiony etnograficzne	4
Kaszubskie nuty: poznajmy region Kaszub (kl. 0–3)	4
Mazowsze: Łowiczanka jestem (przedszkole, kl. 0–3)	4
Wilamowice – warsztaty dla najmłodszych (kl. 0–3)	4
Urzecze (przedszkole, kl. 1–4, dorośli)	4
Mazowsze: Podróż wokół dźwięków, muzyki i tańca (przedszkole, kl. 0–3)	4
Etnografia Wisły (kl. 1–3, kl. 4–6)	4
Poszukiwacze warszawskich tradycji (kl. 4–6)	5
Czy można być turystą we własnym mieście? (kl. 4–8)	5
Muzyczna Warszawa – historia i kultura miasta ukryta w piosenkach (kl. 4–8, liceum)	5
Tradycje Beskidu Żywieckiego (przedszkole, kl. 0–3)	5
Skalne Podhale. Zakopiańskie tradycje i współczesność (kl. 4–8, liceum)	6
Góralskie opowieści o Podhalu (przedszkole, klasy 0-3, klasy 4-8)	6
Etnografia Polski – obrzędy i zwyczaje doroczne	6
Boże Narodzenie (przedszkole, kl. 0–3, dorośli)	6
Nowy Rok – poznajcie byśki (przedszkole, kl. 0–3)	6
Karnawał (przedszkole, kl. 0–3, kl. 4–6)	6
Walentynki dawniej i dziś (przedszkole, kl. 0–3, dorośli)	6
Wielkanoc (przedszkole, kl. 0–3, dorośli)	7
Noc Kupały (przedszkole, kl. 0–3, kl. 4–6)	7
Dziady, albo święto zmarłych u dawnych Słowian (przedszkole, kl. 0–3, kl. 4–6)	7
Andrzejki i katarzynki. Dawne wróżby nie tylko z wosku (przedszkole, kl. 0–3, kl. 4–6)	7
Cztery pory roku w kulturze ludowej – kalendarz, obrzędy i obowiązki (kl. 1–3, kl. 4–6)	7
Etnografia Polski – życie codzienne i sztuka ludowa	7
Folklor dziecięcy – zabawy naszych babć i dziadków (przedszkole, kl. 0–3)	7
Zimowe wieczory w wiejskiej chacie (przedszkole, kl. 0–3)	8
Rośliny w kulturze ludowej (przedszkole, kl. 0–3, kl. 4–6, dorośli)	8
Stroje ludowe (kl. 0–3, dorośli)	8
Sztuka wycinanki łowickiej (kl. 0–3, kl. 4–6)	8
Etnodizajn – warsztaty kreatywne (kl. 0–3, kl. 4–6, dorośli)	8
Etnomuzykologia – wsłuchaj się w otaczający cię świat (przedszkole, kl. 0–3, kl. 4–8)	8

Tradycyjne zero waste - etnograficzne podejście do ochrony środowiska (przedszkole, kl. 0–3, kl. 4–8)	9
Kultury Świata	9
Dzień dziecka w Japonii (przedszkole, kl. 0–3, kl. 4–6)	9
Mandala (przedszkole, kl. 0–3, kl. 4–6, dorośli)	9
Afryka – jeden kontynent, wiele kultur (kl. 4–8)	9
Fińskie ozdoby bożonarodzeniowe himmeli (kl. 0–3, kl. 4–6, dorośli)	9
Chleb w kulturach świata (kl. 0–3, kl. 4–6, dorośli)	9
Chanuka (przedszkole, kl. 0–3, kl. 4–6)	10
Karnawałowa podróż dookoła świata (przedszkole, kl. 0–3)	10
Kultura – co to jest i jak ją rozumieć? (kl. 3–8)	10
Wielokulturowość wczoraj, dziś i jutro. Rozmowy o różnicach kulturowych (kl. 4–8)	10
Domy i domki – jak żyją ludzie w różnych częściach świata (kl. 1–3, kl. 4–6)	10
Jak powstał świat? Mity i legendy z różnych stron świata (kl. 1–3, kl. 4–6)	10
Sowy – tajemnicze i nieuchwytnie. Wierzenia i symbole z różnych kultur (kl. 0–3, kl. 4–6)	11
Przez Maroko, Tunezję i Egipt. Muzyczna podróż po Afryce Północnej (przedszkole, kl. 0–3, kl. 4–8)	11
Słodka Turcja. Muzyka i kuchnia (przedszkole, kl. 0–3, kl. 4–8)	11
Na perskim dywanie (przedszkole, kl. 0–3, kl. 4–8)	11
Muzyka Kaukazu. Przez Armenię i Azerbejdżan (przedszkole, kl. 0–3, kl. 4–8)	11
Jak brzmią Chiny? Muzyczna podróż po Państwie Środka (przedszkole, kl. 0–3)	11
Santería, czyli świat kubańskich wierzeń (przedszkole, kl. 0–3, kl. 4–8)	12
Podróż Jedwabnym Szlakiem (przedszkole, kl. 0–3)	12
Azja Centralna: od starożytności do dziś (przedszkole, kl. 0–3, kl. 4–8)	12
Gry i zabawy z różnych stron świata (przedszkole, kl. 0–3)	12
Tajemnice Żółwi. Żółw w naturze i kulturze (kl. 0–3)	12
Mity wikingów i o wikingach (kl. 0–3)	12
Etnograficzne opowieści o architekturze (przedszkole, kl. 0–3)	13
Tematy społeczne i antropologiczne	13
Antropologia zmiany (kl. 7–8, liceum)	13
Wysłuchaj się w otaczający cię świat – antropologia muzyczna/etnomuzykologia (liceum)	13
Antropologia wizualna – dlaczego kontekst to słowo klucz? (liceum)	13
Rozmowa szamana z lekarzem, czyli co antropolog znajduje w medycynie (liceum)	14

Etnografia Polski – regiony etnograficzne

Kaszubskie nuty: poznajmy region Kaszub (kl. 0–3)

Zapraszamy na spotkanie z „egzotyczną”, choć bliską kulturą kaszubską. Spróbujemy przetłumaczyć język kaszubski w piosenkach i legendach. Odkryjemy bursztynowy skarb Kaszub i zatańczymy w rytmie falującego morza. Zobaczymy, jak wygląda słynne kaszubskie wzornictwo, posłuchamy diabelskich skrzypiec i burczybasu. Na zajęciach wykonamy również ozdobę inspirowaną kaszubskimi motywami.

Mazowsze: Łowiczanka jestem (przedszkole, kl. 0–3)

Kultura łowicka jest częścią regionu mazowieckiego i jest jednym z najbardziej rozpoznawalnych przykładów polskiej sztuki ludowej. Na zajęciach poznamy piękne wielobarwne wzory łowickich wycinanek i haftów. Zatańczymy w rytmie tańców mazurkowych i zaśpiewamy przyśpiewki o Łowiczance. Każdy uczestnik wykona własną ozdobę inspirowaną wzorami łowickimi.

Prowadzenie: JuO, DM, Ola Tarka

Wilamowice – warsztaty dla najmłodszych (kl. 0–3)

Cóż to takiego gyśtałt, jypla lub rök? Czy to coś do jedzenia? A może do ubrania? Jeśli jesteście ciekawi, zapraszamy na spotkanie, na którym porozmawiamy o Wilamowianach, ich szczególnym języku i tradycjach. Dowiedziecie się, kim byli śmierguśnicy, jakie ciekawe stroje nosiło się w Wilamowicach, a także, czy Hobbit może mówić po wilamowsku. Nie zabraknie też legendy o księżycu... w studni!

Urzecze (przedszkole, kl. 1–4, dorośli)

Jak dawni mieszkańcy nadwiślańskich terenów radzili sobie z żywiołem rzeki? Czym charakteryzowała się dawna wieś Wilanów? Co można upleść z wikliny? Na zajęciach poznamy Urzecze - mikroregion etnograficzny, który swym obszarem obejmuje też część Warszawy. Warsztaty przybliżą ciekawostki dotyczące życia i kultury dawnej na tym terenie. Na zajęciach wykonamy również pracę inspirowaną haftem wilanowskim.

Mazowsze: Podróż wokół dźwięków, muzyki i tańca (przedszkole, kl. 0–3)

Muzyka towarzyszyła ludziom w różnych chwilach ich życia, podczas świąt i obrzędów, przy zabawie i przy pracy. Na zajęciach zapoznamy się z kulturą Mazowsza właśnie poprzez muzykę. Zajęcia będą miały formę warsztatową o charakterze muzycznym. Uczestnicy będą mieli okazję ćwiczyć słuch i pamięć muzyczną. Dowiedzą się także, jakie instrumenty były charakterystyczne dla kapel z Mazowsza, poznają różne rytmy i melodie.

Etnografia Wisły (kl. 1–3, kl. 4–6)

Na warsztacie zaprezentujemy ciekawostki oraz legendy związane z Wisłą. Porozmawiamy o tym, jakie znaczenia rzeka miała dawniej i ma obecnie dla ludzi i zwierząt. Przyjrzymy się bliżej, jak rzeka zmieniała swoje oblicze i co obecnie możemy robić, aby ją chronić.

Poszukiwacze warszawskich tradycji (kl. 4–6)

W czasie warsztatów spoglądamy na miasto z nietypowej strony i przekazujemy wiedzę na temat często pomijanych elementów dziedzictwa kulturowego stolicy. Inspirujemy uczniów do własnych poszukiwań warszawskich tradycji. Prowadzimy zajęcia warsztatowe na podstawie czterech scenariuszy (do wyboru):

1. Scenariusz ogólnowarszawski – warsztaty stanowią podstawę tematyki varsavianistycznej, w czasie zajęć uczestnicy poznają warszawskie symbole, elementy infrastruktury miejskiej, ale również kulinaria czy gwarę. Razem wysłuchamy krótkich wypowiedzi mieszkańców Warszawy, by dowiedzieć się, na czym polega praca etnografa-badacza.
2. Scenariusz historyczny – na zajęciach nie tylko poznamy tradycje Warszawy, ważne zabytki oraz legendy o Syrence i Bazyliuszku, lecz także przybliżymy kilka historii zwykłych warszawiaków, obejrzymy stolicę na dawnych fotografiach oraz stworzymy naszą subiektywną mapę Warszawy.
3. Scenariusz wielokulturowy – zajęcia pokażą, jak różnorodność kulturowa Warszawy wzbogacała i wzbogaca nasze miasto. Zwrócimy uwagę na lokalne przejawy dawnej i współczesnej wielokulturowości (np. kuchnia, muzyka, architektura).
4. Scenariusz lokalny – podczas zajęć opowiemy o tym, co najbliższe, a często nieznane, czyli tradycjach i historiach lokalnych, związanych z poszczególnymi dzielnicami i osiedlami. Zachęcimy również do samodzielnych poszukiwań i rozmów z mieszkańcami, sąsiadami, którzy mogą przybliżyć historię i specyfikę danej dzielnicy.

Czy można być turystą we własnym mieście? (kl. 4–8)

Z roku na rok Warszawę odwiedza coraz więcej turystów. Codzienne na ulicach można spotkać mieszkańców z całego świata. Podczas warsztatów uczestnicy wcielą się w odkrywców warszawskich tradycji. Wyruszymy w podróż śladami oczywistego, jak i nieoczywistego warszawskiego dziedzictwa.

Muzyczna Warszawa – historia i kultura miasta ukryta w piosenkach (kl. 4–8, liceum)

Co łączy Niemena, Lady Pank i Fogga? Każdy z nich śpiewał o Warszawie, którą znał i z którą był związany. Teksty piosenek mogą stanowić doskonałe źródło wiedzy o historii, zmianach przestrzennych czy atmosferze miasta. Pokazują też realia, w którym przyszło żyć ich twórcom. W czasie warsztatów uczniowie poznają historię stolicy ukrytą w piosenkach – zarówno tych dawnych, powstałych w międzywojniu, jak i tych zupełnie współczesnych.

Tradycje Beskidu Żywieckiego (przedszkole, kl. 0–3)

Czy spotkaliście Dziady Żywieckie? A może słyszeliście, jak grają dudy? Czy założylibyście ciasnochę? Na spotkaniu poznacie kilka tradycji Beskidu Żywieckiego, m.in. jak wyglądały barwne korowody podczas Żywieckich Godów, jaki strój nosili Górale z Żywiecczyny, a nawet zatańczymy tradycyjne góralskie tańce! Na warsztacie wykonamy też ozdobę inspirowaną wzornictwem z Żywiecczyny.

Skalne Podhale. Zakopiańskie tradycje i współczesność (kl. 4–8, liceum)

Czy wiecie, skąd wzięły się muszelki w góralskim kapeluszu? Po czym od razu rozpoznamy tradycyjną góralską chatę? I czemu tak bardzo lubimy odwiedzać Zakopane? Na spotkaniu poznamy ekscentrycznego artystę związanego z Zakopanem - Witkacego i stworzony przez niego styl zakopiański, dawne i całkiem współczesne góralskie tradycje oraz zastanowimy się, jaki jest obecnie wizerunek Podhala i Zakopanego.

Góralskie opowieści o Podhalu (przedszkole, klasy 0-3, klasy 4-8)

Autentyczny i żywy folklor góralski jest kultywowany każdego dnia w wielu miejscowościach na Podhalu. Dla nas ceprów stanowi niesłyszana atrakcję. W czasie warsztatów uczestnicy zapoznają się z góralską obrzędowością, zwyczajami oraz gwarą. Wykonają też na pamiątkę słowniczek gwary podhalańskiej.

Etnografia Polski – obrzędy i zwyczaje doroczne

Boże Narodzenie (przedszkole, kl. 0–3, dorośli)

Czy wiecie, skąd się wziął zwyczaj strojenia bożonarodzeniowego drzewka? Co to są Świąty? A może zgadnięcie, gdzie w domu trzymano podłóżniczkę? Na te i inne pytania znajdziemy odpowiedź podczas świątecznych zajęć. Uczestnicy poznają tradycje bożonarodzeniowe z różnych regionów Polski. Będzie to okazja do zapoznania się z mniej znanymi zwyczajami. Nie zabraknie opowieści wigilijnych, kolęd. Uczestnicy wykonają także ozdoby choinkowe.

Nowy Rok – poznajcie byśki (przedszkole, kl. 0–3)

Na zajęciach poznamy historię obrzędowego pieczywa noworocznego, czyli byśków i nowych latek. Te figurki z ciasta chlebowego, przedstawiające najczęściej zwierzęta, były niegdyś popularne na Kurpiach, Warmii, Podlasiu i Mazurach. W trakcie warsztatów ulepimy własne figurki.

Karnawał (przedszkole, kl. 0–3, kl. 4–6)

Na zajęciach pokażemy uczestnikom karnawałowy „świat na opak”, poznamy postaci pojawiające się w barwnym karnawałowym korowodzie i wykonamy tradycyjne maski karnawałowe.

Walentynki dawniej i dziś (przedszkole, kl. 0–3, dorośli)

Podczas warsztatów dzieci będą miały okazję dowiedzieć się, skąd się wzięły Walentynki. Poznają też niezwykłą postać św. Walentego poprzez legendy i sposoby przedstawiania go w ikonografii. Dzięki zabawom dotkniemy też tematu emocji. Zwieńczeniem zajęć będzie wykonanie serca otulonego ciepłą wełną, które można komuś podarować.

Wielkanoc (przedszkole, kl. 0–3, dorośli)

Zajęcia przybliżą dzieciom ludowe tradycje wielkanocne, także te mniej znane, z różnych regionów Polski. Dzieci pobawią się w zabawy przywołujące wiosnę. Wspólnie wykonamy palemki lub pisanki różnymi tradycyjnymi technikami (do uzgodnienia).

Noc Kupały (przedszkole, kl. 0–3, kl. 4–6)

Na zajęciach poznamy bliżej wierzenia i zwyczaje związane z Nocą Kupały. Uczestnicy poznają genezę tego święta i obyczaje z nim związane. Dowiedzą się o znaczeniu ognia i wody w obrzędach. Przybliżymy także trochę ludowych wierzeń na temat mocy ziół. Każda osoba uczestnicząca będzie mogła wykonać pamiątkę z wykorzystaniem suszonych roślin.

Dziady, albo święto zmarłych u dawnych Słowian (przedszkole, kl. 0–3, kl. 4–6)

Co mają wspólnego dziady z domowikami i czym były kraboszki? Czy święto zmarłych było dla dawnych Słowian smutną czy radosną okolicznością? Na spotkaniu dowiemy się, jak kiedyś obchodzono to święto i co z dawnych tradycji pozostało nam do dziś. Zrobimy też własne maski związane ze słowiańskim świętem zmarłych.

Andrzejki i katarzynki. Dawne wróżby nie tylko z wosku (przedszkole, kl. 0–3, kl. 4–6)

O andrzejkach słyszeli niemal wszyscy, ale czy wiecie, że kiedyś kawalerowie obchodzili też katarzynki? Czym było to święto, jak niegdyś szukano swojej drugiej połówki i czego oczekiwano od wybranki lub wybranka serca - o tym dowiemy się na spotkaniu. Poznamy też różne wróżby, którymi panny i kawalerowie starali się przewidzieć, kim będzie ich przyszły mąż lub żona.

Cztery pory roku w kulturze ludowej – kalendarz, obrzędy i obowiązki (kl. 1–3, kl. 4–6)

Jak można przywołać wiosnę? Jak odpoczywano w długie letnie dni? Co to jest darcie pierza? Jak spędzano zimowe wieczory? Na zajęciach opowiemy, jak dawniej na wsiach w Polsce wyglądały prace rolnicze i gospodarskie. Zapoznamy się z najważniejszymi zwyczajami agrarnymi, z obrzędowością doroczną, a także wykonamy ozdobę inspirowaną wybraną porą roku. Zajęcia mogą dotyczyć szczegółowo konkretnej pory roku lub opowiadać o pełnym roku obrzędowym.

Etnografia Polski – życie codzienne i sztuka ludowa

Folklor dziecięcy – zabawy naszych babć i dziadków (przedszkole, kl. 0–3)

Podczas spotkania dowiemy się, jak dawniej dzieci mieszkające na wsi spędzały wolny czas. Niegdyś dzieci często pomagały rodzicom przy różnych pracach gospodarskich, na przykład wypasały krowy lub zajmowały się kurami. Dlatego dzieci wykorzystywały każdą możliwą okazję do zabawy, także na polu, na pastwisku czy na podwórku. „Ślepa babka”, „Panna róża”, „Wilk i gąski” – znacie te zabawy? Odgadniemy zagadki, poznamy wyliczanki i wymyślimy, do czego w zabawie mogły służyć patyczki i kamyki. Zrobimy również własną zabawkę. Jednym słowem damy się ponieść dziecięcej wyobraźni!

Zimowe wieczory w wiejskiej chacie (przedszkole, kl. 0–3)

Dawniej pory roku bardzo wpływały na codzienność ludzi mieszkających na wsi. Każda z nich miała sobie tylko przypisane zadania, prace i święta. Nadejście zimy spowalniało czas i zapowiadało przeniesienie czynności gospodarskich z pola w obręb zagrody i domu. Wieczory spędzano wspólnie, wykonując różne drobne prace np. skubanie pierza, haftowanie, szycie, naprawa sprzętów gospodarskich. Robiono też różne ozdoby, a przy tym opowiadano niezwykle historie lub śpiewano. Przy ciepłym piecu i w dobrym towarzystwie – tak spędzano ten zimowy czas. Na zajęciach poznamy lepiej atmosferę tych zimowych wieczorów. Wykonamy także pamiątkę z zajęć.

Rośliny w kulturze ludowej (przedszkole, kl. 0–3, kl. 4–6, dorośli)

Czy wiecie, jak wygląda dziurawiec albo przytulia? W jaki sposób pozbywano się kiedyś brodawek? A jak chroniono się przed złą magią? Rośliny stanowiły ważny element kultury ludowej. Od wieków znana jest ich różnorodna moc i właściwości. Na zajęciach zapraszamy do wejścia w świat ziół. Poznamy kilka roślin i ich lecznicze, a nawet magiczne właściwości i zastosowania.

Stroje ludowe (kl. 0–3, dorośli)

Czasem oglądając stare zdjęcia lub ryciny, wyobrażamy sobie, że kiedyś na co dzień na wsiach chodzono w pięknych łowickich pasiakach lub krakowskich czapkach z piórem. Wbrew pozorom strój ludowy nie był jednak strojem codziennym, lecz noszono go od święta i na specjalne okazje. Każdy region (a niekiedy nawet każda wieś!) miał własny strój, który odróżniał go od sąsiadów. Podczas zajęć porozmawiamy o tym, czym były stroje ludowe, a następnie uczestnicy przygotują laleczki ubrane w wybrany strój.

Sztuka wycinanki łowickiej (kl. 0–3, kl. 4–6)

Wycinanki łowickie są szczególnym elementem łowickiego folkloru, ponieważ zachwycają feerią barw i misternych kształtów. Możemy zobaczyć okrągłe gwiazdy, prostokątne kodry czy ułożone pionowo tasiemki. Na warsztatach przyjrzymy się różnym rodzajom wycinanki łowickiej, by w końcu zmierzyć się ze stworzeniem własnego, niepowtarzalnego motywu, który po oprawieniu będzie mógł dumnie zawisnąć na ścianie domu.

Etnodizajn – warsztaty kreatywne (kl. 0–3, kl. 4–6, dorośli)

Na zajęciach opowiemy, czym jest projektowanie, wzornictwo i etnodizajn, a także jak można się inspirować kulturą ludową. Zajęcia będą bazowały na sztuce i wzornictwie wybranego regionu (np. Łowicz, Kaszuby, Podlasie), a uczestnicy będą mogli zaprojektować własne przedmioty użytkowe z wykorzystaniem ludowych form i motywów.

Etnomuzykologia – wsłuchaj się w otaczający cię świat (przedszkole, kl. 0–3, kl. 4–8)

Muzyka od zawsze towarzyszyła człowiekowi w pracy, w zabawie, przy odpoczynku oraz w obrzędach. W trakcie warsztatów posłuchamy muzyki z różnych stron świata i zastanowimy się, jakie są jej funkcje w kulturze. Uczestnicy dowiedzą się również, z czego były zrobione najstarsze instrumenty świata oraz z jakich materiałów można je zrobić współcześnie. Na zajęciach wykonamy także proste instrumenty muzyczne.

Tradycyjne zero waste - etnograficzne podejście do ochrony środowiska (przedszkole, kl. 0–3, kl. 4–8)

Zero waste to znaczy bez odpadów! Na warsztacie porozmawiamy o ludowych tradycjach zero waste, czyli o tym, jak dawniej wykorzystywano zużyte przedmioty i nadawano im drugie życie. Zrobimy też pamiątki z zajęć metodą zero waste.

Kultury Świata

Dzień dziecka w Japonii (przedszkole, kl. 0–3, kl. 4–6)

Jeśli świętować, to tylko w Japonii! W tym kraju dzieci mają swoje święta 3 razy w roku! 5 maja przypada Kodomo no Hi – Dzień Dziecka. Z okazji Dnia Dziecka w Japonii wykonuje się dekoracje w kształcie karpia (jap. koinobori). Dekoracje te wyrażają życzenia siły, odwagi i zdrowia dla dzieci. Na warsztatach uczestniczki i uczestnicy sprawdzą, co wiedzą o Kraju Kwitnącej Wiśni, dowiedzą się o obchodach Dnia Dziecka w Japonii, a także zrobią własne koinobori.

Mandala (przedszkole, kl. 0–3, kl. 4–6, dorośli)

Czy wiesz, że największa stworzona mandala ma 14 m średnicy? To więcej niż niejeden pokój! Mandala to symbol harmonii i doskonałości, oznacza koło życia, cały świat, święty krąg. Zapraszamy na zajęcia etnograficzno-plastyczne poświęcone mandali, podczas których poznamy znaczenie, symbolikę i genezę tego rytualnego znaku. Na zajęciach każdy stworzy własną rysowaną mandalę z użyciem prostych geometrycznych wzorów,

Afryka – jeden kontynent, wiele kultur (kl. 4–8)

Afryka wydaje się tak odległym i nieznanym lądem, że często patrzymy na nią przez pryzmat całego kontynentu, a zapominamy o bogatej różnorodności kulturowej, jaką możemy znaleźć w poszczególnych regionach. Na zajęciach afrykańskie legendy, uczestnicy pobawią się tak jak ich rówieśnicy mieszkający w Afryce i spróbują zrozumieć te odmienne kultury.

Fińskie ozdoby bożonarodzeniowe himmeli (kl. 0–3, kl. 4–6, dorośli)

Finowie cenią sobie tradycję, jej prastare oblicze, ale też nowe inspiracje. Dzięki temu stare, runiczne pieśni i szklane nowoczesne wzornictwo mogą funkcjonować obok siebie w kulturze, tworząc żywą tradycję charakterystyczną dla Finlandii. Na warsztacie poznamy kulturę Finlandii oraz tradycyjne fińskie dekoracje tzw. himmeli. Są to trójwymiarowe, wiszące dekoracje zrobione najczęściej ze słomy, o prostszych lub bardziej skomplikowanych geometrycznych kształtach. Na zajęciach opowiemy, na jaką okazję robiono dawniej himmeli oraz jak powinno wyglądać, aby zapewnić obfitość i powodzenie. Każdy uczestnik zajęć będzie miał możliwość zrobienia własnych ozdób himmeli.

Chleb w kulturach świata (kl. 0–3, kl. 4–6, dorośli)

Uważa się, że chleb jest znany ludzkości od przeszło 12 tysięcy lat. Przez tak długi okres zmienił swoje oblicze, ale cały czas ma duże znaczenie w wielu kulturach świata. Dowiemy się, z czego można robić

chleb, a także jaki jest proces jego powstawania: od ziarna aż do bochenka. Zaznajomimy się również z polskim pieczywem obrzędowym. Dowiemy się, jak powstawały najdawniejsze chleby, jakie pieczywo robi się w innych kulturach i z jakimi zwyczajami jest to związane.

Chanuka (przedszkole, kl. 0–3, kl. 4–6)

Żydowskie święto Chanuka, znane również jako Dzień Ognia lub Święto Świeć, trwa 8 dni i wiąże się z nim rytuał zapalania świec, świec i lampek oliwnych, umieszczonych na specjalnym dziesięcioramiennym świeczniku – chanukii. Podczas warsztatów zapoznamy się z historią oraz przebiegiem święta, poznamy towarzyszące mu żydowskie zwyczaje i potrawy.

Karnawałowa podróż dookoła świata (przedszkole, kl. 0–3)

Karnawał to okres balów, maskarad i zabaw. Rozpoczyna się w dniu Trzech Króli, a kończy we wtorek przed Środą Popielcową, która jest początkiem Wielkiego Postu i oczekiwania na Wielkanoc. Podczas zajęć wybierzemy się w podróż – poznamy zwyczaje i tradycyjne obrzędy związane ze świętowaniem Karnawału w różnych zakątkach świata.

Kultura – co to jest i jak ją rozumieć? (kl. 3–8)

Dla etnologii kultura to coś więcej niż kultura osobista, więcej niż muzyka, teatr, sztuka czy znane zabytki. Kultura to także wszystko to, co na pierwszy rzut oka trudniej zauważyć – czyli to, co robimy codziennie, jak się zachowujemy, co myślimy, jakie mamy tradycje czy zwyczaje. Na zajęciach porozmawiamy o różnorodności kulturowej, o tym jak zrozumieć osobę z innej kultury i jak komunikować się bez uprzedzeń.

Wielokulturowość wczoraj, dziś i jutro. Rozmowy o różnicach kulturowych (kl. 4–8)

Wielokulturowość ma bardzo wiele twarzy. Może to być występowanie na danym obszarze więcej niż jednej kultury albo może to być polityka państwa wyrównująca nierówności społeczne. Niektórzy uważają, że prawdziwa wielokulturowość zachodzi tylko wtedy, kiedy wszystkie grupy społeczne są sobie równe, wszystkie okazują sobie pełny szacunek i zrozumienie. Podczas zajęć porozmawiamy o różnym rozumieniu wielokulturowości, o sposobach funkcjonowania w zróżnicowanym środowisku oraz o konsekwencjach z tego wynikających.

Domy i domki – jak żyją ludzie w różnych częściach świata (kl. 1–3, kl. 4–6)

W jaki sposób i z jakich materiałów budowane są domy w różnych częściach świata? Jakie funkcje powinien spełniać dom i czy ma jakieś wyjątkowe przestrzenie? Czy wiecie co to jest pueblo, minka i kim są nomadzi? Na te i inne pytania odpowiemy podczas warsztatów.

Jak powstał świat? Mity i legendy z różnych stron świata (kl. 1–3, kl. 4–6)

Gdzie mieszkają bogowie i ilu ich jest? Czy świat powstał z wybuchu? Czy może z Żółtego jaja lub wyrósł jak drzewo, a może wyłonił się z wielkiej wody? Uczestnicy warsztatu poznają kilka legend o powstaniu świata, a także wierzenia i symbole z różnych religii, m.in. mandalę – symbol harmonii i doskonałości świata.

Sowy – tajemnicze i nieuchwytne. Wierzenia i symbole z różnych kultur (kl. 0–3, kl. 4–6)

Sowa to ptak nocy, od wieków owiany tajemnicą. Przypisywano jej mądrość i magiczne moce. Wierzenia dotyczące sów pochodzą z różnych zakątków świata. Sowy były wiązane z bogami, uznawano je za opiekuńcze zwierzęta totemiczne, czy też posądzano o niesienie złych wróżb. Na zajęciach poznamy najciekawsze legendy prezentujące sowy w różnych kulturach. Zastanowimy się, jakie współcześnie nadajemy sowie atrybuty, a także wykonamy pracę plastyczną z sowim motywem.

Przez Maroko, Tunezję i Egipt. Muzyczna podróż po Afryce Północnej (przedszkole, kl. 0–3, kl. 4–8)

Pustynia, piramidy, ciepłe morze, słowem – idealne miejsce na wakacyjny wypoczynek. Ale kraje Maghrebu, czyli Afryka Północna, to jednak także fascynująca kultura i sztuka! Skupimy się na poznaniu tajników tradycyjnej arabskiej muzyki. Uczestnicy poznają muzykę Afryki Północnej, w tym takie instrumenty jak bendir, darabuka, riq czy ney arabski, a także stworzą i zagrają swój własny rytm!

Słodka Turcja. Muzyka i kuchnia (przedszkole, kl. 0–3, kl. 4–8)

Zapraszamy na kulinarną i muzyczną podróż po Turcji! Czy jedliście kiedyś chałwę? A baklawę lub lokum? Odwiedzając Turcję, trzeba zapamiętać o diecie, bo kuchnia tego kraju słynie ze smakowitych deserów. Skąd pochodzą i co mówią nam o tureckiej kulturze? Jaki jest związek jedzenia z muzyką? Jakie instrumenty można było usłyszeć na dworze sułtana, a jakie wybrzmiewają dzisiaj na tureckich ulicach i targach? Dowiemy się tego wspólnie w trakcie warsztatów będących podróżą po kulinarnych i muzycznych tureckich tradycjach.

Na perskim dywanie (przedszkole, kl. 0–3, kl. 4–8)

Pewnie każdy z nas kojarzy bajkę o Aladynie. Ale czy wiecie, skąd wziął się tam latający dywan, magiczna lampa i czym naprawdę były dżiny? I czy faktycznie były niebieskie? Dowiemy się tego na zajęciach poświęconych perskiej kulturze, w czasie których poznamy też tradycyjne perskie instrumenty, takie jak ney, tombak, daf czy daire. Zastanowimy się, jaka muzyka mogła grać w pałacu szacha, a jakimi dźwiękami może wybrzmiewać tradycyjna perska biesiada i jak się do tego mają dywany (niekoniecznie latające).

Muzyka Kaukazu. Przez Armenię i Azerbejdżan (przedszkole, kl. 0–3, kl. 4–8)

Kaukaz to wspaniałe góry, zabytki i starożytne miasta, ale także niezwykle bogata i piękna muzyka. Na zajęciach poznamy tradycyjne ormiańskie i azerskie instrumenty, a także rytmy i melodie, które towarzyszą ludziom tych kaukaskich narodów przez całe życie. Co to jest duduk i balaban, a jak się gra na dajrze i qaval? Tego wszystkiego dowiemy w czasie muzycznych warsztatów przybliżających kulturę Armenii i Azerbejdżanu.

Jak brzmią Chiny? Muzyczna podróż po Państwie Środka (przedszkole, kl. 0–3)

Chiny to ogromny kraj, gdzie spotyka się wiele kultur, tradycji i wierzeń. To także ojczyzna różnych tradycyjnych instrumentów, rytmów i melodii, które dla naszego europejskiego ucha mogą brzmieć egzotycznie, ale również fascynująco. Na spotkaniu zastanowimy się, jak brzmią współczesne Chiny, a

jak mogły brzmieć dawniej, dowiemy się, co muzyka zawdzięcza chińskim wynalazkom oraz jak brzmi tradycyjny chiński instrument zwany bawu.

Santería, czyli Świat kubańskich wierzeń (przedszkole, kl. 0–3, kl. 4–8)

¡Hola, bienvenido a Cuba! Kuba to piękne plaże, palmy, słońce i morze. Jednak to nie jedyne atrakcje tego niezwykle wyspiarskiego kraju. Kuba ma bardzo bogatą i ciekawą kulturę, którą naprawdę warto poznać! Jedną z niezwykle ciekawych rzeczy jest z pewnością santería, czyli kubańska religia, w której splatają się chrześcijańscy święci i afrykańskie bóstwa zwane Orichás. Na zajęciach poznamy kolorowy świat kubańskich wierzeń i zrobimy maskę inspirowaną jedną z Orishás.

Podróż Jedwabnym Szlakiem (przedszkole, kl. 0–3)

Zapraszamy na wyprawę starożytnym i tajemniczym Jedwabnym Szlakiem! Naszą podróż rozpoczniemy w Chinach, gdzie nauczymy się jeść pałeczkami, a następnie tropem baśni i opowieści podążymy do Azji Centralnej, zapoznamy się bliżej z kulturą starożytnej Persji i współczesnego Iranu oraz dowiemy się, czym się różni tradycja perska od arabskiej. W podróży towarzyszyć nam będzie brzmienie tradycyjnych perskich, arabskich i chińskich instrumentów.

Azja Centralna: od starożytności do dziś (przedszkole, kl. 0–3, kl. 4–8)

Co to za kraj, w którym wyszło morze? Gdzie znajduje się jedno z najdłuższych zamieszkałych miast na świecie? Co to jest szaszmaqam? Jak brzmi dojra? Historia i kultura Uzbekistanu i sąsiadujących z nim krajów sięgają tysiący lat wstecz, jednak w Polsce wciąż niewiele o nich wiemy. W czasie warsztatów poznamy fascynującą kulturę Azji Centralnej, w czym towarzyszyć nam będzie brzmienie tradycyjnych azjatyckich instrumentów.

Gry i zabawy z różnych stron świata (przedszkole, kl. 0–3)

W jakie zabawy bawią się Wasi rówieśnicy mieszkający w innych częściach globu? Czy znają te same gry i zabawy, które my znamy? Z czego wykonane są ich tradycyjne zabawki? Spotkanie będzie okazją do poznania gier i zabaw, w które bawią się dzieci mieszkające w różnych krajach. Podczas zajęć odwiedzimy poszczególne kontynenty, zagramy i pobawimy się w popularne w gry i zabawy w różnych częściach globu. Na koniec każdy przygotuje własną zabawkę inspirowaną wybraną zabawką świata.

Tajemnice Żółwi. Żółw w naturze i kulturze (kl. 0–3)

Czy wszystkie żółwie żyją długo? Czy na pewno chowają głowy do skorupy? Czy żyją w Polsce? Jak przedstawiano je w różnych kulturach świata? Co mieli o nich do powiedzenia Ignacy Krasicki w swoich bajkach i Roald Dahl, klasyk brytyjskiej literatury dziecięcej? Podczas zajęć wyruszymy w dynamiczną podróż przez czas i przestrzeń – od antyku po współczesność, przez Wietnam, Francję i uniwersum „Wojowniczych Żółwi ninja”, by odkryć, że niepozorny żółw to naprawdę intrygująca istota.

Mity wikingów i o wikingach (kl. 0–3)

Kto nie słyszał o wikingach? Ale czy często wiemy o nich więcej niż pokazuje popkultura? Co jeszcze kryje mitologia nordycka? W czasie zajęć poznamy między innymi ciekawską wiewiórkę Ratatoskr,

pierwszych ludzi powstałych z wyrzuconych na plażę pni czy przynoszące wiadomości kruki Odyna. Posłuchamy mitu o powstaniu poezji i porozmawiamy o funkcjach, jakie w Życiu społeczeństwa pełniły mity.

Etnograficzne opowieści o architekturze (przedszkole, kl. 0–3)

Dlaczego w zależności o zakątku świata tradycyjne budownictwo tak się różni? Podczas warsztatów dzieci poznają tradycyjną architekturę z różnych stron świata, odkrywając, jak materiały, klimat i kultura kształtują to, w jaki sposób ludzie żyli lub żyją dzisiaj. Na koniec uczestniczki i uczestnicy stworzą własne modele tradycyjnych domów, inspirowane przykładami z różnych regionów.

Tematy społeczne i antropologiczne

Antropologia zmiany (kl. 7–8, liceum)

W Życiu każdego człowieka zachodzą różne zmiany. Wiele z tych zmian dotyczy etapów naszego Życia np. dorastania, edukacji, zmiany statusu czy miejsca zamieszkania. Takim zmianom często towarzyszą również obrzędy przejścia. Czy pamiętacie na przykład pasowanie pierwszoklasisty? A może czekanie z niecierpliwością na bal maturalny? Jeśli zmiana jest dla Ciebie choć trochę trudna, niepokojąca i próbujesz zrozumieć i odnaleźć się w nowej sytuacji albo jesteś wśród tych, dla których zmiana to ciekawe i intrygujące zjawisko – zapraszamy na zajęcia, na których porozmawiamy o różnych znaczeniach tego zjawiska. Przede wszystkim zastanowimy się, czym jest zmiana w kulturze, a także czym jest sama kultura.

Wsluchaj się w otaczający cię świat – antropologia muzyczna/etnomuzykologia (liceum)

Z czego zrobiony był pradawny flet lub bęben? Do czego szaman używał pieśni? Co łączy koncert filharmoniczny z pieśniami śpiewanymi przez kibiców na stadionie? Spotkanie będzie poświęcone muzyce i pierwszym instrumentom, które towarzyszyły ludziom wielu kultur od zarania dziejów, a także temu, jak współcześnie odbieramy muzykę i korzystamy z niej na co dzień. Omówimy, w jakich kontekstach etnomuzykolog może badać muzykę pośród innych aspektów kultury dawnej i współczesnej, a także porozmawiamy o funkcjach muzyki w kulturze – w codzienności i świętowaniu.

Antropologia wizualna – dlaczego kontekst to słowo klucz? (liceum)

Zdjęcia na Facebooku, murale, miejskie krajobrazy, gigantyczne reklamy zasłaniające elewacje budynków, moda miejska – to tylko niektóre z obrazów otaczających nas na co dzień oraz niektóre z przykładów tematów badań antropologii wizualnej. Na zajęciach zastanowimy się nad tym, co jeszcze antropologia definiuje jako „przestrzeń wizualną”, w jaki sposób ją bada, a także dlaczego podczas interpretacji materiału badawczego antropologowie nieustannie odwołują się do kontekstów, w których funkcjonują badane przez nich obrazy.

Rozmowa szamana z lekarzem, czyli co antropolog znajduje dla siebie w medycynie (liceum)

Czym są choroby społeczne i cywilizacyjne? Czy choroba to mit czy fakt? Wreszcie, czy kultura może mieć wpływ na biologię? W trakcie warsztatów pokażemy jak szerokim polem dla antropologii medycznej i badań etnograficznych jest medycyna. Zastanowimy się czy chorobę i zdrowie rozumiemy obiektywnie, czy może są one subiektywne i uwarunkowane kulturowo. Poznamy języki dyskursów mówiących o zdrowiu i cielesności, a także porozmawiamy o różnych interpretacjach choroby i jej kulturowych aspektach. Jednym słowem, spróbujemy etnograficznie zrozumieć pacjenta.

Antropolog all inclusive, czyli antropologia turystyki (liceum, dorośli)

Antropologia turystyki zajmuje się tym, co niektórzy badacze nazywają narracją turystycznej wyobraźni. Stara się odpowiedzieć między innymi na pytania o to, jak podróżując wpływamy na otaczający nas świat i co tak naprawdę oznacza poszukiwanie „autentyczności” w otaczającym nas świecie. Jak tworzą się nasze oczekiwania wobec miejsc i ludzi, których odwiedzamy podczas naszych wypraw? Jak definiujemy siebie poprzez spotkanie z Innym? Podczas zajęć zastanowimy się, kto jest dzisiaj turystą i czy współczesna turystyka może być formą orientalizmu.